

Pléh Csaba: Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Kognitív Tudományi
Központ

Az Európai Diploma

A mellékletben közölt szöveg egy előkészítő munka dokumentumainak egyike/egy része. Az EFPA és egy Leonardo Project keretében az európai pszichológus közösség erőfeszítéseket tesz, hogy még az évtizedben bevezessen egy közös európai pszichológus diplomát. Bár még számos vita kíséri ennek kialakítási folyamatát, már ma is tanulságos az a törekvés, melyet a mellékelt előkészítő dokumentum tükröz.

A törekvések egyike, hogy a közös diploma előkészítésében a felügyelt szakmai gyakorlatoknak kiemelt jelentőséget tulajdonít. A másik törekvés a kompetenciák elemzésének határozott előtérbe állítása. Mindkettő olyan mozzanat, melyek megkívánják a hazai pszichológia tágabb kontextusában is.

Áprilisi piszkozat 2003/ AHxrevsup

Európai Pszichológus Diploma

Ez az okmány tanúsítja, hogy

bizonyította tudományos ismereteit és szakmai rátermettségét, amelyek szükségesek az önálló pszichológusi praxishoz az Európai Unió országaiban,

továbbá

betartja a pszichológus szakmai etika elveit beleértve a Pszichológiai Társaságok Európai Szövetsége (EFPA) által lefektetett etikai szabályokat.

Számára az

Európai Diplomás Pszichológus címet

adományozzuk.

Alulírottak tanúsítjuk, hogy a fenti adatok összhangban vannak az Európai Pszichológus Diploma Szabályaival, melyet

az EFPA **** év. ** hó ** nap hagyott jóvá, és a diploma érvényes ****-ig.

Az Európai Pszichológus Diploma
Nemzeti Vizsgabizottságának Elnöke
***** országban

Az Európai Pszichológus Diploma
Nemzeti Vizsgabizottságának tagjai
***** országban

1. függelék: Formanyomtatvány az Európai Pszichológus Diplomához

Éz a diploma érvényes ***-ig, ki lett adva

*** -nek

cím

tel és fax

email

A diplomát a következő minősítések alapján ítélték oda:

1. Egyetemi végzettség pszichológiából.
(Felsorolva minden fontos egyetemi fokozatot dátummal, a fokozat nevével, és az ország, és egyetem nevével, ahol elnyerték azt.)
2. Szupervíziós gyakorlat(ok). (Kizárólag olyan kérelmezők részére, akik 20**.**.** után kaptak önálló pszichológusi praxisengedélyt az Európai Pszichológus Diploma által elismert nemzeti intézettől (Külön részben szabályozott). Lásd * sz. melléklet. Fel kell sorolnia legalább egy évnek megfelelő gyakorlatot, beleértve a periódus(oka)t, a felügyelő(k) neve(i)t, a tevékenység típusa(i)t, kontextusa(i)t, és körülménye(i)t. Kizárólag a legalább három hónapos, teljes munkaidős gyakorlatok érvényesek).
3. Professzionális, függetlenül praktizáló pszichológus. (Kizárólag olyan kérelmezők részére, akik 20**.**.** előtt kaptak önálló pszichológusi praxisengedélyt az Európai Pszichológus Diploma által elismert nemzeti intézménytől (Külön részben szabályozott). Lásd * sz. melléklet. Fel kell sorolnia a munkavállalásait. Kizárólag a legalább három hónapos, független pszichológusként gyakorolt praxisok érvényesek).
4. Engedély/bejegyzési részletek. (Fejlesztés alatt).

2. függelék: EuroPsyT

3. függelék: Szabályozások

Előszó

Az Európai Pszichológus Diploma - továbbiakban Diploma - azokat az akadémiai ismereteket és kompetenciákat bizonyítja a kliensek és a szolgáltatók számára, melyek alapján a pszichológus hozzáértőnek tekinthető a pszichológiai szolgáltatások nyújtásában.

E Diploma a pszichológiában egy általános standard felállítását célozza meg az önálló pszichológiai gyakorlat számára, azokban az országokban, ahol kiadják. Egyben biztosítja a pszichológusok szabad mozgásterét az Európai Unió tagországai között, valamint a Diplomát és szabályait elfogadó más országokban.

A Diploma olyan személyeknek ítéltető oda, aki:

- elsajátította a pszichológia tudományát, valamint szakmai hozzáértése van alkalmazott

- pszichológiából,
- legalább egy évnek megfelelő ideig felügyelet alatti gyakorlatot végzett
 - felelősödött arra, hogy a pszichológus etika alapelveit betartja

“Európai Diplomás Pszichológus”-nak hívják azt, akinek megvan ez a diplomája.

A következő pontok és függelékek a Diploma odaítélésére vonatkozó rendelkezésekbe nyújtanak betekintést.

1. Meghatározások

- 1.1. A szabályzat szerint pszichológus az a személy, aki:
 - 1.1.1. Kielégíti a diploma követelményeit,
 - 1.1.2. Kielégíti a nemzeti foglalkozási követelményeket, és
 - 1.1.3. Írásban nyilatkozott, hogy pszichológus szakmai etikának megfelelően tevékenykedik, beleértve az EFPA etikai metaszabályzatát.
- 1.2. Az önálló pszichológusi praktizáláshoz szükséges minimális feltételeket tartalmazza a Diploma, annak szabályozásai és mellékletei.
- 1.3. Az Európai Pszichológiai Diploma mintája, továbbiakban Minta, a Diploma melléklete, amely információkat ad a diploma birtokosáról, aki az Európai Pszichológus Nyilvántartásban megtalálható.
- 1.4. Az Európai Pszichológus Nyilvántartásban, továbbiakban Nyilvántartás (Register), megtalálhatóak az Európai Pszichológus Diplomával rendelkező pszichológusok. A Nyilvántartás bizonyítékként szolgál a Diploma kiadásáról, a Diploma Mintájának megfelelően.
- 1.5. Az Európai Pszichológus Direktórium, továbbiakban Direktórium (Directory), egy online lekérdezhető adatbázis, amely naprakész, könnyen elérhető, nyilvános információkat tartalmaz a diplomások jelenlegi praxisairól. Kizárólag az érvényes Diplomával rendelkezők szerepelhetnek a Direktóriumban.
- 1.6. A Nyilvántartási Profil a Nyilvántartásban tárolt információra vonatkozik, azaz, hogy a Diploma birtokosa milyen körülmények és szabályok szerint praktizált, amikor a független pszichológusi praxisra szóló jogot elnyerte. A Nyilvántartás Profilt nem kell változtatni, csak ha hamisnak bizonyul.
- 1.7. A Direktóriummi Profil a Direktóriumban (címlista) tárolt adatokra vonatkozik: a Diploma birtokosának jelenlegi praxisáról, beleértve a folyamatosan, naprakészen tartott információkat, hogy a Diploma megszerzése óta milyen továbbképzés(ek)e)t végzett el, s milyen kontextusok között, milyen környezetben.
- 1.8. A kontextus a munkahelynek az Európai Pszichológus Diploma (külön tárgyal) által definiált kategóriája, általában a kliensekre, és a nyújtott szolgáltatásra vonatkozóan, pl.: mentálhigiénés szolgálat gyerekek részére, iskolapszichológusi szolgálat, stb.
- 1.9. A környezet a közösség széles szegmense az Európai Pszichológus Diploma (külön tárgyal) által definiálva, ahová a kontextus tartozik, pl.: egészségügy, munka, oktatás, közösség.
- 1.10. A frissítés a Direktóriummi Profilra vonatkozik. A Direktóriummi Profil frissítése ad hoc, önkéntes, és önbevalláson alapul. A frissítés minőségbiztosított a kategóriáknak (pl.: körülmények, környezetek, specialitások) és az Európai Pszichológus Diploma (külön tárgyal) kategóriáinak megfelelően. Amennyiben nem

frissítették, akkor a Direktóriumi Profil, megegyezik a Nyilvántartási Profillal.

- 1.11. A tudományos tudásanyag a tudományos irodalomban felgyülemlett tudást jelenti a pszichológia szakterületén, amelyet pszichológiai kutatók és oktatók közösen érvényesnek tartanak.
- 1.12. A pszichológia-tudományban szerzett egyetemi végzettség a sikeresen elvégzett, nemzetileg elismert egyetemen lehetséges. Ez csak akkor érvényes, ha az egyetemi tanulmányok a diploma megszerzésére minimum öt évig tartanak.
- 1.13. A szakmai kompetencia a pszichológus különféle szerepeire vonatkozik, a tanult képességekre és attitűdökre, amik képessé teszik a pszichológust az önálló, felügyelet nélküli praktizálásra, hogy tudományos tudásanyagát felhasználva pszichológusi szolgáltatást biztosítson a klienseknek.
- 1.14. A független pszichológus praxis olyan szakmai tevékenységekre vonatkozik, mint például a tanácsadás, a pszichoterápia, amiket a pszichológus más pszichológus felügyelete nélkül végez.
- 1.15. A szupervíziós gyakorlat a szakmai képzésben résztvevőkre vonatkozik.
- 1.16. A szakmai gyakorlaton résztvevő pszichológus az a személy, aki egy minősített felügyelő felelőssége alatt végzi szupervíziós gyakorlatát a diploma megszerzésének részeként. A szakmai gyakorlaton lévő pszichológus valós környezetben, valós kliensekkel dolgozik egy minősített gyakorlatvezető felügyelete mellett.
- 1.17. A felügyelő az 1.1-es pontban meghatározott pszichológus, akinek legalább két éves, teljes munkaidős tapasztalata van független praxisban, és aki napi rendszerességgel felelősséget vállal a gyakorlók tevékenységéért, és önállóságra biztatja a helyzettől, és hozzáértésétől függően.
- 1.18. Ezen szabályozások értelmében a Nemzeti Pszichológus Társaság tagja az Európai Pszichológus Szövetségnek.

2. Követelmények

A pszichológus akkor pályázhat a diploma megszerzéséért, ha az 1.1 alatti követelményeknek eleget tesz.

3. Vizsgabizottsági tevékenységek

- 3.1. A szabályzat végrehajtásáért a Nemzeti Vizsgabizottság felelős, melyet a Nemzetközi Vizsgabizottság felügyel.
- 3.2. A Nemzetközi Vizsgabizottság öttagú, egy elnök és 4 tag, 2-2 a két nemből. Kinevezésük 4 évre szól, ami egyszer megújítható az EFPA végrehajtó bizottsága által. Az 5 tagot az Európai Unió különböző országaiból kell megválasztani. A bizottság tagjai a pszichológia fő területeit reprezentálják, egyensúlyt tartva a praktizálók és egyetemen oktatók között (2-3 ember az egyetemi környezetből; illetve 2-3 ember, akik gyakorlati közegben dolgoznak). Az EFPA adminisztratív tisztviselője lesz a bizottság titkára.
- 3.3. A Nemzetközi Vizsgabizottság feladatai a következők:
 - 3.3.1. Koordinálja a Nemzeti Vizsgabizottságok munkáját.

- 3.3.2. Ellenőrzi a szabályzat követését az egyes Nemzeti Vizsgabizottságnál.
- 3.3.3. Kezdeményezheti a Nemzeti Vizsgabizottság működésének felfüggesztését, amennyiben a szabályzattól eltérően vezetik, illetve visszaélés történik.
- 3.3.4. Elbírálja a Nemzeti Vizsgabizottság döntése elleni fellebbezéseket.
- 3.3.5. Beszámolót készít a Végrehajtó Bizottságnak és az EFPA közgyűlésnek kétévenként.
- 3.4. Minden országban, ahol a diploma megszerzhető, van egy Nemzeti Vizsgabizottság, amelyet a Nemzeti Társaság szabályzatai alapján hoznak létre, és amely a Nemzetközi Vizsgabizottság felügyelete alatt áll (lásd 3. 6 pont)
- 3.5. Az Nemzeti Vizsgabizottság öttagú, egy elnök és 4 tag. Kinevezésük 4 évre szól, amely egyszer megújítható. A bizottság tagjai a szakmai pszichológia fő területeit reprezentálják, 2-3 ember az egyetemi környezetből, képviselve a pszichológia fő területeit; illetve 2-3 ember, akik praktizálnak. Ha szükséges, a Nemzeti Vizsgabizottság tagjainak száma kiterjeszthető, a fent említett egyensúly alapján.
- 3.6. A Nemzeti Vizsgabizottság feladatai a következők:
 - 3.6.1. Akkreditálja azokat az akadémiai kurrikulumokat, melyek eleget tesznek a lefektetett követelményeknek, előkészíti és kiadja az akkreditált kurrikulumok listáját.
 - 3.6.2. Tanácsot ad a felsőoktatási intézményeknek az akkreditáció feltételeiről.
 - 3.6.3. Akkreditálja a továbbképzés és szakmai fejlesztés tanfolyamait.
 - 3.6.4. Meghatározza a szakmai kompetencia igazolásának módját.
 - 3.6.5. Elkészíti a szakmai etikai szabályokat tartalmazó formanyomtatványt, amit minden pályázó az aláírásával fogad el.
 - 3.6.6. Meghatározza a pályázó által fizetendő adminisztratív költségek díját.
 - 3.6.7. Benyújtja a nemzeti szabályzatot az Nemzetközi Vizsgabizottsághoz jóváhagyásért.
 - 3.6.8. Dönt a diplomára pályázókról: megadja az elutasítást, illetve kiadja a diplomát
 - 3.6.9. Tevékenységéről évenként beszámolót készít az Nemzetközi Vizsgabizottságnak.
 - 3.6.10. Vezeti a pszichológusok országos névjegyzékét.
 - 3.6.11. Vezeti a Nyilvántartásba kerülő anyagok nemzeti gondozását.

- 3.7. Fel kell függeszteni a Nemzeti Vizsgabizottság tevékenységét, ha nem a Nemzetközi Vizsgabizottság szabályzata szerint működik, addig, amíg a szabályzatnak megfelelés helyre nem áll. Európai Unió diploma sem adható ki, mikor a Nemzeti Vizsgabizottság fel van függesztve.

4. Az akkreditációs eljárás

- 4.1. A pályázónak kérvényt kell benyújtania a Nemzeti Vizsgabizottsághoz a diplomáért, vagy annak megújításáért az állandó lakhelyén.
- 4.2. A kérvény benyújtásakor a pályázó a vizsgaköltségeket fedező összeget fizet be. Ebből 75 % a Nemzeti Vizsgabizottságnál marad, 25% pedig a Nemzetközi Vizsgabizottsághoz kerül. Az összeg nagyságát a Nemzetközi Bizottság által megszabott kereten belül a Nemzeti Vizsgabizottság adja meg, ami az érintett ország pszichológusainak átlagjövendelme adott százalékában megadva.
- 4.3. 12 héten belül, a kérvény leadása után, a Nemzeti Vizsgabizottságnak meg kell vizsgálnia a benyújtott iratokat, és el kell döntenie, hogy további információkra van-e szükségük a pályázóról.
- 4.4. 12 héten belül, a szükséges információ benyújtása után, a Nemzeti Vizsgabizottságnak döntést kell hoznia, hogy odaítéli-e vagy sem a diplomát, és eszerint tájékoztatnia kell a pályázót.
- 4.5. A diploma kiadása után a diplomában szereplő információk bekerülnek a Nyilvántartásba és a Direktóriumba.

5. Jogok és kötelezettségek

- 5.1. A pszichológusnak, aki megszerezte a diplomát, joga van önállóan praktizálni a megjelölt szakterületen az Európai Unió összes tagállamában, illetve egyéb országokban, ahol elfogadják ezt a diplomát.
- 5.2. Az Európai Pszichológus Diploma automatikusan visszavonható, ha a pszichológus a szakmai etikai szabályzat ellen vétett, és az ítéletet vagy az intézkedést már kiszabták bármelyik jogbíróságon vagy a szakmai etika országos bizottságán. Az ítélet vagy az intézkedés elleni fellebbezés esetén a visszavonás felfüggesztés alatt áll.

6. Frissítés

- 6.1. A frissítés a Direktóriumi Profilra vonatkozik. A Direktóriumi Profil frissítése ad hoc, önkéntes, és önbevalláson alapul. A frissítés minőségbiztosított a kategóriáknak (pl.: körülmények, környezetek, specialitások) és az Európai Pszichológus Diploma (külön tárgyalta) kategóriáinak megfelelően.
- 6.2. A Direktóriumi Profil frissítésekor díj fizetendő (az adminisztrációs költségek fedezésére, ezt a részt az üzleti tervnek megfelelően kell kidolgozni). Ennek a díjnak 75 %-a a Nemzeti Vizsgabizottsághoz, 25%-a a Nemzetközi Vizsgabizottsághoz kerül. A díj összegét, a Nemzetközi Vizsgabizottság által kidolgozott keretek között a

Nemzeti Vizsgabizottság határozza meg, az adott országban dolgozó pszichológusok átlagos jövedelmének megfelelően.

7. Fellebbezési eljárás

- 7.1. Az a pályázó, akinek kérvényét elutasította a Nemzeti Vizsgabizottság, fellebbezést nyújthat be a döntés ellen a Nemzetközi Vizsgabizottsághoz, ellátva annak indokaival.
- 7.2. A Nemzetközi Vizsgabizottság az adott országban felállíthat egy ad hoc Tanácsadó Bizottságot konzultáció céljából.
- 7.3. A Nemzetközi Vizsgabizottság döntést hoz 20 héten belül, a szükséges bizonyíték benyújtása után, majd tájékoztatja a pályázót és a Nemzeti Vizsgabizottságot a döntésre vonatkozóan, kivéve a ** pontban foglaltak esetén.
- 7.4. Ha országos testületi bírálatot kérnek, akkor a döntést 30 héten belül kell meghozni.
- 7.5. A Nemzeti Pszichológiai Társaság az Országos Vizsgabizottság felfüggesztése ellen fellebbezést nyújthat be az EFPA Végrehajtó Bizottságánál. Az EFPA Vizsgálóbizottsága ilyenkor a nemzetközi tanácsadó bizottság tanácsát kéri.

8. A diploma

- 8.1. A diploma hasonló lesz a *-s függelékben bemutatott formanyomtatvány megjelenéséhez és tartalmához.
- 8.2. A Pszichológiai Diploma formanyomtatványa azokat az adatokat mutatja, amiket a Nyilvántartás tartalmaz; beleértve az egyetemi végzettséget pszichológiából, szupervíziós gyakorlatot, tevékenység típusát, kontextusát, és környezetét, ahol a jelölt praktizált; hogy minősített, független pszichológusként dolgozzon.
- 8.3. Ez a bekezdés átmeneti megállapodást ír le, ami 20**.**.*-ban jár le. Azok a pályázók, akik 20**.**.* előtt kaptak engedélyt önálló praktizálásra, mint pszichológus az Európai Pszichológus Diploma által elismert nemzeti engedélyező hatóságtól, kiválthatják a szupervíziós pszichológusi gyakorlatokat a független pszichológusként végzett addigi tevékenységükkel. Ezekben az esetekben legalább öt év teljes munkaidős független pszichológusi praxist kell igazolni a diplomához. A Nyilvántartási Profil kategóriái vonatkoznak az addigi tevékenységekre.

9. További megjegyzések

- 9.1. Az Európai Pszichológus Diploma hatósága az EFPA része.
- 9.2. A Diploma, annak szabályozásai, és az összes minimális feltételek a független pszichológiai praxishoz, és további változtatások az EFPA közgyűlésének kétharmados többségével változtathatók meg.
- 9.3. A kontextus és a környezet megváltoztatható a közgyűlés hatálya által, a Nemzetközi Vizsgálóbizottság szerint, ha a következő feltételek fennállnak:
 - 9.3.1. Egy akkreditált egyetem másként írja le a kontextust és a környezetet, mint mások legalább három Európai Unió tagállamban.

9.3.2. A Nemzetközi Vizsgálóbizottság bemutatja, hogyan különböznek az új kontextusok vagy környezetek a jelenlegiekénél.

9.3.3. Az Európai Pszichológus Diplomával rendelkezők közül legalább 1% az új kontextus vagy környezet iránti igénnyel lép fel.

4. Függelék Az önálló pszichológusi praxis birtoklásához szükséges kompetenciák

09-05-2002/RR

Átnézve: 23-9-02/DB

Átnézve: 3-4-03/DB

Átnézve: 04-04-03/ahxrevsup

5. függelék: Az Európai Pszichológus Diploma története

A 1957-ben született Római Szerződés biztosította a szakmai mozgásszabadságot Európai Unióban. A pszichológusokra az EC 89/48-s általános útmutatója érvényes, ez azokat a szakmákat tartalmazza, amelyek betöltéséhez legalább egy diploma szükséges. Még nincs jelentős eredményük a pszichológusok Európai Unión belüli mobilitását támogató direktíváknak.

1990-ben az EFPA közgyűlése beleegyezett az **“Optimal Standards for Professional Training in Psychology”**-ba, amely a pszichológusok képzettségi szintjének egy általános szerkezetét mutatja be.

A nyilatkozattal egyetértettek az alábbi országok:

Az 1990-es fejlesztések egy újabb munkát alapoztak meg, ez a munka magába foglalta az ENOP fejlesztése a *** (ENOP ***)-t, és egy BPS-n belüli munkát, az önálló pszichológusi praktizálás előírt kompetenciára vonatkozó szabályokról.

Ezt követően, 1999-ben felvették az Európai Unió Leonardo da Vinci programjába, a Pszichológus Oktatás Európai Szerkezetének fejlesztési javaslatát. Ez a projekt 2001-ben ért véget, egy jelentéssel (Lunt et al 2001), amelyet 2001 júliusában az EFPA közgyűlése is jóváhagyott.

A következő országok vettek részt a projektben (Dánia, Finnország, Franciaország, Németország, Görögország, Olaszország, Norvégia, Spanyolország, Svédország, Svájc, Anglia).

Egy második projekt is elindult az Európai Unió által a Leonardo da Vinci program keretein belül 2001 novemberében, az Európai Pszichológus Diploma gyakorlati megvalósítására.

Ez a projekt megegyezett a fejlesztésekről az Európai Unión belül, és változtatásokat hajtott végre az irányadó szakmai képzettségekre vonatkozóan.